

Sztómaterápia

Hanga Péter

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztómaterápia

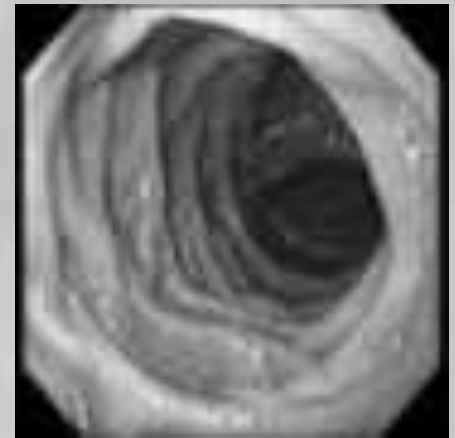
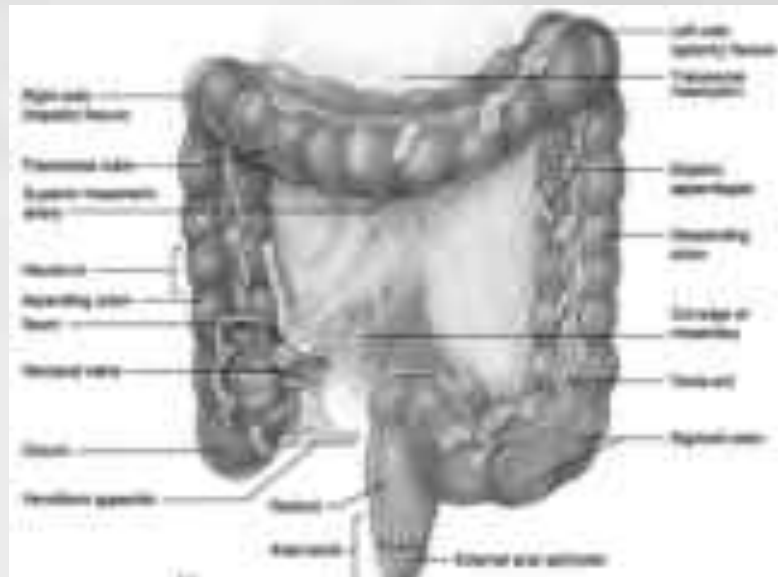
- A tápcsatorna felépítése
- A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei
- Diagnosztikai eljárások
- Sztómák típusai
- Sztómaterápiás nővér, az orvos és a hozzátartozók feladatai
- Sztómaterápiás segédeszközök
- Sztómaterápiás kiegészítő termékek
- Sztóma és sztómakörüli bőrterületet érintő komplikációk

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

A tápcsatorna felépítése és szerepe

A táplálék útja

A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

- Fejlődési rendellenességek
- Gyulladásos megbetegedések
- Jó- és rosszindulatú daganatok
- Végbél és végbélnyílás területének megbetegedései
- Sérülések

A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

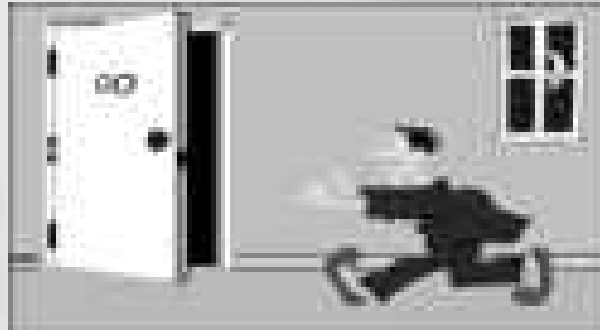
- Fejlődési rendellenességek: kora gyermekkorban kiderülnek és rendszerint gyors sebészeti beavatkozást igényelnek
- Sérülések: sebészeti beavatkozást igényelnek

A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

■ Gyulladákos vastagbélbetegségek:

1. **Fertőző:** általában a vastagbél nyálkahártya egészét érinti
 1. Kórokozó baktériumok elszaporodása, méreganyagaik heveny tüneteket okoznak
 2. Gyakran a helytelenül vagy sokáig szedett, un. széles spektrumú antibiotikumok okozzák
 3. Tünetei: hasi görcsök, hasmenés, esetenként a véres, nyákos, habos székürítés
2. **Idült: colitisek**

A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

■ Gyulladáisos vastagbél betegségek:

1. Idült: colitisek

1. Crohn-betegség

2. Colitis ulcerosa (kifekélyesedő vastagbélgyulladás)

- Kiváltó okuk ismeretlen

- Tüneteik: idült hasmenés, görcsös hasi fájdalmak, étvágytalanság, fogyás

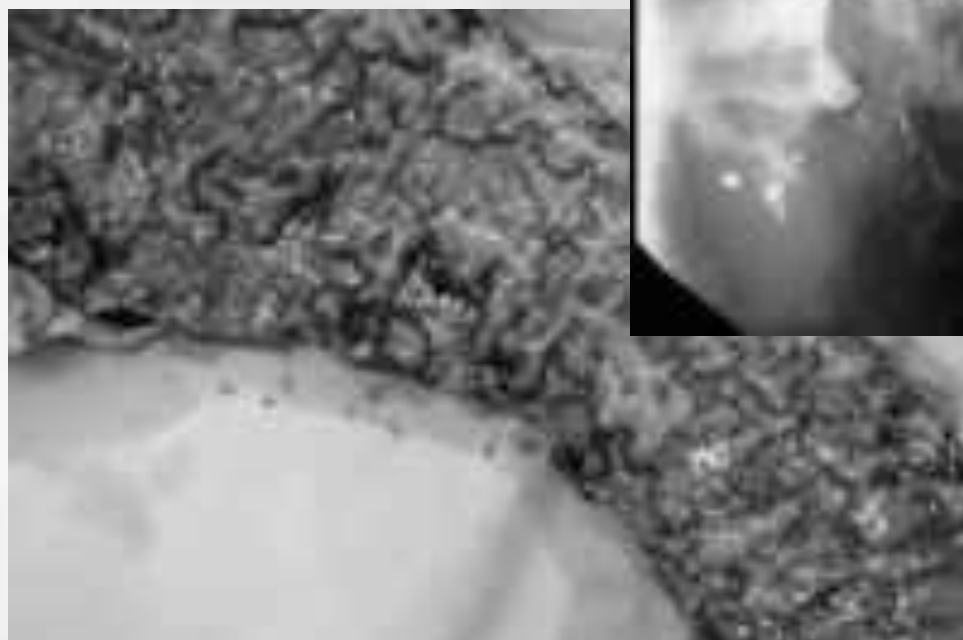
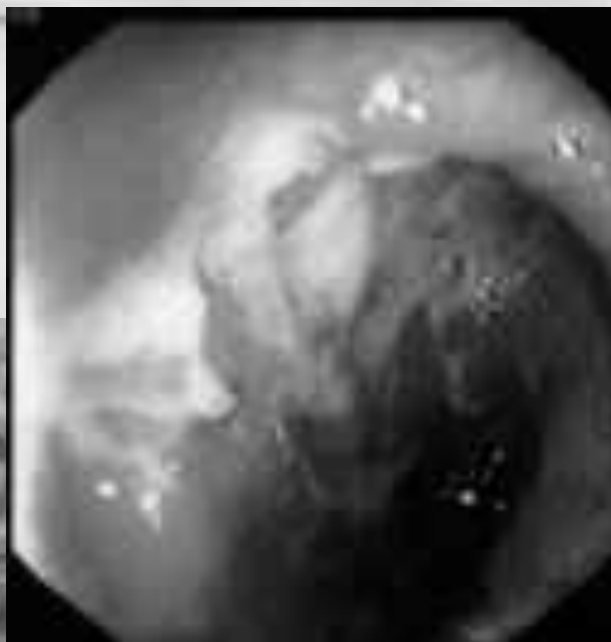
- Lehetséges szövődményeik: bélösszenövés, sipolyok, hasüregi tályogok, bélelzáródás

Crohn-betegség (Ileitis terminalis)

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

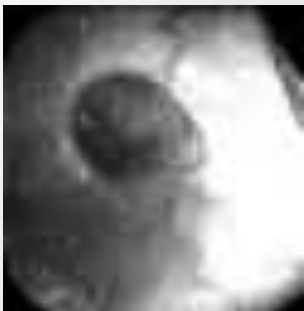
Colitis ulcerosa

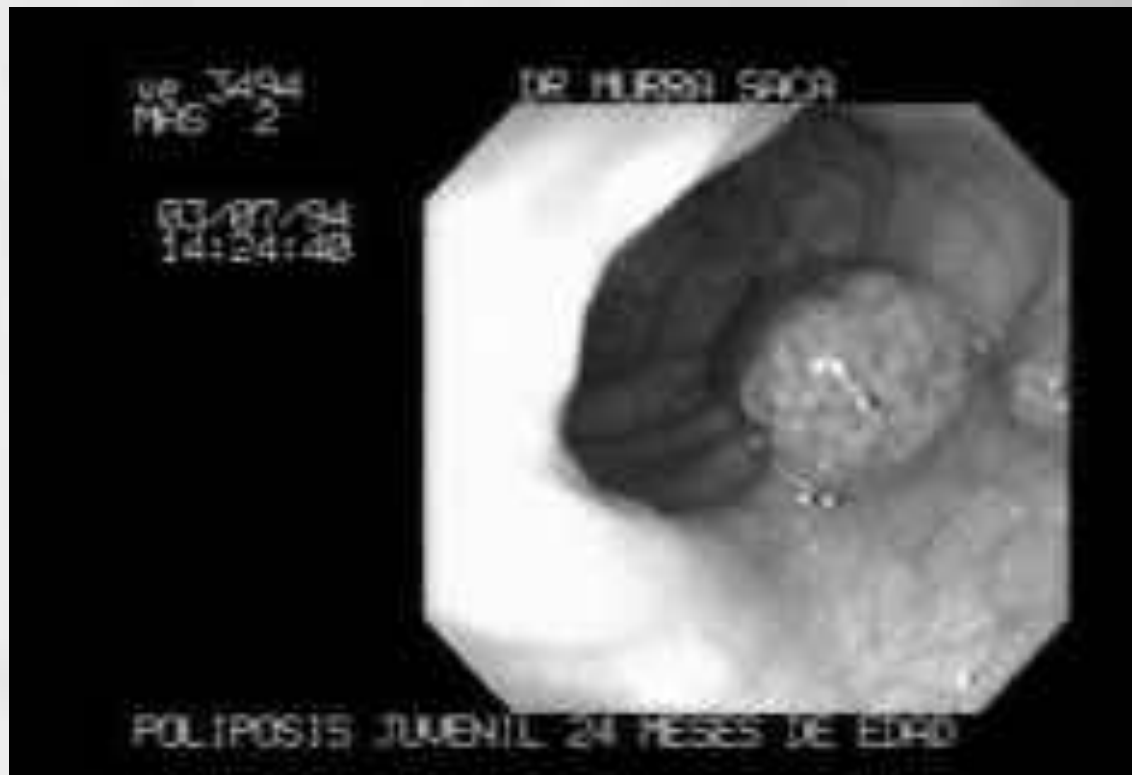
A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

Diverticulitis (vastagbélgyulladás különleges formája)

1. A vastagbél falán néhány milliméter nagyságú, kesztyűujjszerű nyálkahártya kitüremkedések, ún. divertikulumok vannak. Leggyakoribb helye a szigmabél.
2. Ezek a tasakok begyulladhatnak, kilyukadhatnak: hashártyagyulladás, hasüregi tályogok jöhetnek létre.
 - Tünetei: hasi görcsök, magas láz, hashártyagyulladás

Polyposis

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

■ Daganatok

- A belet bélelő nyálkahártya túlburjánzása miatt alakulnak ki

1. Jóindulatú nyálkahártya növedék: polip

- életkor előrehaladtával egyre több van belőlük és a hosszú évek alatt rosszindulatú daganat képződhet belőlük
- Létezik örökletes formája (több ezer polip) familiáris polipózis

Jóindulatú polipok

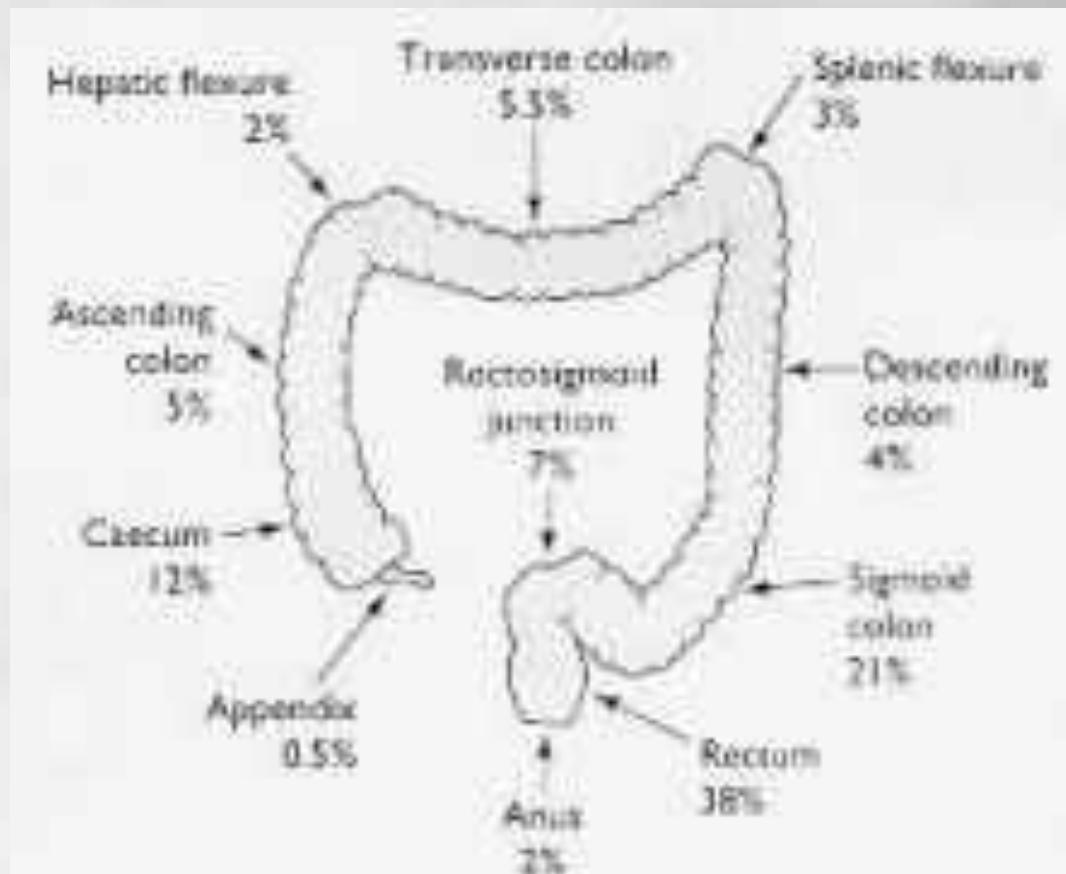
A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

Daganatok

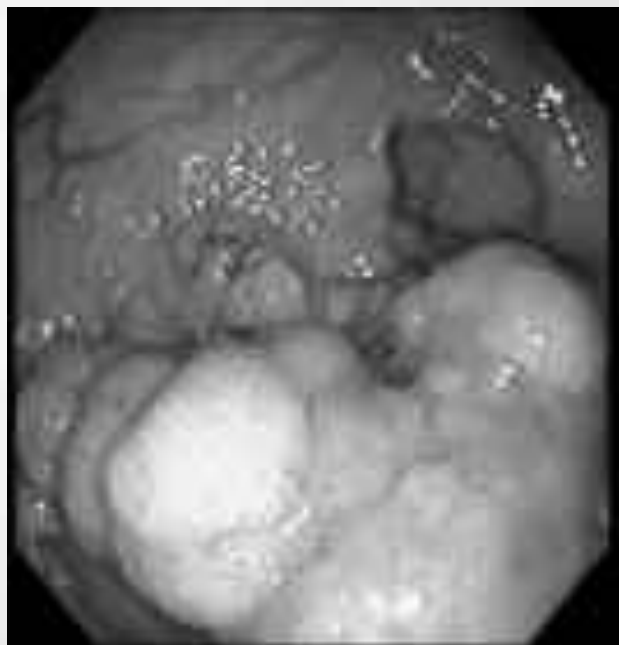
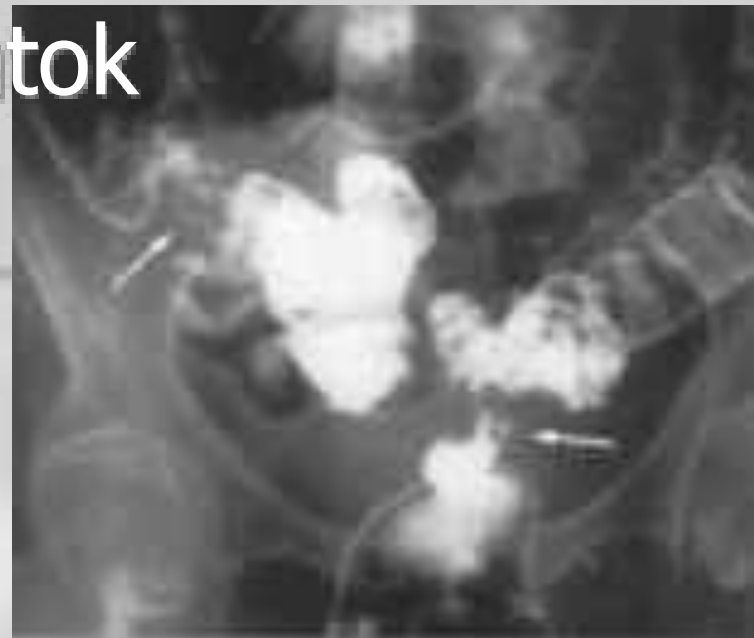
1. Rosszindulatú: colorectalis carcinoma

- Tünetei: a daganat elhelyezkedésétől, méretétől függ: székrekedés, hasmenés, hasi görcsök, fogyás, vérszegénység, véres széklet.
- Ilyen tünetek más betegség esetén is lehetnek!!!

LOKALIZÁCIÓ MEGOSZTLÁSA

Daganatok

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

A vastag- és végbél leggyakoribb megbetegedései és azok tünetei

■ Végbél és végbélnyílás területének megbetegedései

1. Leggyakoribb kórképek: aranyér, végbélberepedés, végbéltályog, sipoly, végbélrák.
 - Tünetei: vérzés, végbéltáji fájdalom, duzzanat, égő, viszkető érzés, székelési probléma, végbél telítettségének érzése még székletürítés után is.

EPIDEMIOLOGIA- ETIOLOGIA

- A fiatalok (<40 év) körében is már jelentkezik
- Genetikai halmozódás, öröklődés szerepe
- Hajlamosító tényezők, rákmegelőző állapotok
- Jellemző a lassú progresszió és a relatív hosszú ideig tartó tünetmentesség – **korai felismerés jelentősége !**

KOCKÁZATOT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Csökkentik

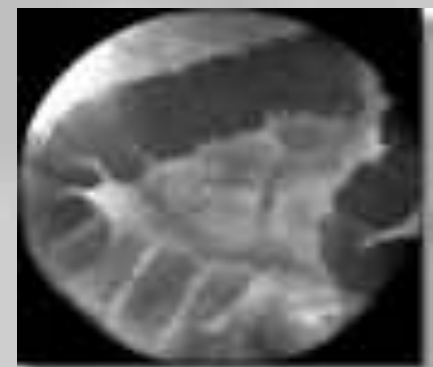
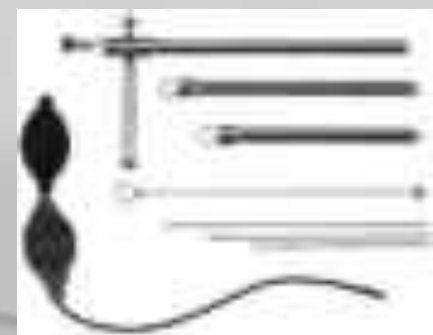
- **Sok zöldség, gyümölcs**
- **Nagy rosttartalom**
- Nagy folsavtartalom
- Nagy Ca-bevitel
- Postmenopausás, hormonszubsztitúció
- **Nagy fizikai aktivitás**
- Aszpirin, NSAID

Fokozzák

- **Életkor: 50 év felett**
- Észak-Amerika, Észak-Európa
- Familiáris adenomatosus polyposis
- Hereditær nonpolyposus colorectalis carcinoma
- Tartós colitis ulcerosa
- Korábbi adenoma
- Medencei besugárzás
- Cholecystectomy
- **Sok vörös hús fogyasztása**
- **Sok zsír, cukor fogyasztása**
- **Elhízás**
- **Alkohol, dohányzás**

DIAGNÓZIS

- Fizikális vizsgálat, rectalis digitalis vizsgálat
- Humán specifikus széklet vizsgálat (Feca–Twin teszt rejtett vérzés kimutatására)
- Szűrés –nincs rá kapacitás – igény?
- Anoscopya, rectoscopya (szövettan!)
- Irrigoscopya
- Sigmoidoscopya, colonoscopya (szövettan!)
- Virtuális colonoscopya
- Hasi UH, rectalis UH
- Mellkas RTG
- CT, MR
- Tumormarkerek (CEA, CA 19-9, CA-50, AFP)
- Pyelographia, cystoscopya, gynecologiai vizsgálat

Sztóma típusok

A sztóma szó a testfelület valamely részén képzett mesterséges nyílást jelent

- Bélcsatorna bármely részén kialakítható
- Nagysága, elhelyezkedése különböző lehet
 - Bél állapotától, műtét típusától függ
- Rózsaszín, piros, fényes, nedves (nyálkahártya)
- Lehet:
 - Átmeneti
 - Végleges
- Típusai:
 - Kolosztóma
 - Ileosztóma
 - Urosztóma
- Nyílások száma szerint:
 - Egynyílású
 - Kétnyílású

Sztóma típusok - Kolosztóma

Kolosztóma (Vastagbél sztóma)

Átmeneti

- Hirtelen kialakuló bélelzáródás miatt
- A bél falának kiboltosulása miatt a bél sérülése fordult elő
- Hirschprung-betegség
- Baleset, amely a bélrendszert érintette
- Daganatok
- Gyulladásos bélbetegségek

Végleges

- Rosszindulatú daganatos megbetegedés a vastagbél utolsó szakaszán
- Helyreállíthatatlan sérülés a bélfalon
- Széklet visszatartási rendellenesség (inkontinencia)
- Fejlődési rendellenességek

Sztóma típusok - Kolosztóma

Egynyílású kolosztóma

- Leggyakoribb
- Kb. 0,5 cm-re kiemelkedik a has vonalából
- 3-4 cm átmérőjű
- Vastagbél bármely szakaszán előfordulhat
- Leggyakoribb a szigmabél kivezetése
- 2-3 alkalommal formált széklet ürül belőle
- Ez a sztóma fajta alkalmas az irrigálásra

Kétnyílású kolosztóma (kacs kolosztóma)

- Bélen végzett műtét varratsorát védheti, amíg az meg nem gyógyul
- Megoldhatatlan béldaganatok esetén szükség lehet a széklet elterelésére vagy a salakanyag távozásának megoldására

Sztóma típusok - Ileosztóma

Ileosztóma (Vékonybél sztóma)

Átmeneti

- Vékonybélen végzett műtét varratsorának védelme miatt

Végleges

- Régóta fennálló (krónikus) gyulladásos betegség (Chron-betegség)
- Polipok a bél falon

Sztóma típusok - Ileosztóma

Egynyílású ileosztóma

- 1,5-2 cm-re kiemelkedik a has vonalából
- Emésztetlen salakanyag is távozik

Kétnyílású ileosztóma (kacs ileosztóma)

- Lsd. kétnyílású kolosztóma

Sztóma típusok - Urosztóma

Urosztóma

Vizelet tároló és / vagy elvezető rendszer betegségeinél:

- Hólyag daganatos elváltozásai, érintettsége (malignus infiltratív hólyagrák)
- Veleszületett neurológiai okok
- Krónikus cystitis-, hólyaggyulladás
- Vagy bármely olyan kórfolyamat, amely a hólyag kapacitását/ vizelettartási képességét súlyosan károsítja
- A cél mindig az, hogy a vizeletelterelés módja a beteg lehető legjobb életminőségének biztosításával történjen

A sztóma elhelyezkedése

Kolosztóma

- Bal oldalon
- Bordaívek alatt is lehet (tranzverzosztóma: vastagbél felszálló vagy haránt részét érinti az elváltozás)
- Köldökbe is helyezhetik: sztóma körüli sérv kialakulását akarják megelőzni

Ileosztóma

- Jobb oldalon

Urosztóma

- Jobb oldalon

A sztómaterápiás nővér, a család és az orvos feladatai

Preoperatív

- Diagnózis közlése
- Felvilágosítás
- Sztóma kijelölés
- Pszichés támogatás

Posztoperatív

- Segédeszköz használatának megtanítása
- Életmód és étkezési tanácsadás
- Ápolási kérdések

Rehabilitáció

1. Rendszeres szűrővizsgálatok
2. ILCO klubok
1. Szocializációt és életminőséget érintő kérdések megoldása

Sztómaterápiás segédeszközök

A tapadófelület

- Természetes eredetű anyagokat tartalmaz (zselatin, pektin, cellulóz)
- Allergiát nem okoz
- Biztonságosan tapad
- Szagtalanságot biztosít
- Védi a bőrt a felázástól és a fertőzésektől
- Gyulladás esetén segíti a bőr gyógyulását
- Viselete kényelmes

Sztómaterápiás segédeszközök

Kétrészes rendszerek:

- Az alaplap és zsák külön részből áll

Egyrészes rendszerek:

- Az alaplap nem különül el a zsáktól

KÉTRÉSZES RENDSZER

Kétrészes zsákok

- Zárt, szűrős zsákok
- Nyitott, kapcsos és nem kapcsos záródású szűrős zsákok

EGYRÉSZES RENDSZEREK

Zsák típusok

- Zárt és nyitott zsákok átlátszó és testszínű kivitelben valamint urosztómás zsákok
- Ablakos típusok
- Zárt és nyitott zsákok között különböző úrtartalmú termékek
- Méretre vágott és méretre vágható típusok
- Nyitott zsákból elérhető *100 mm-ig kivágható* típus is

EGYRÉSZES RENDSZEREK

- Az alaplapot (tapadó felületet) egybeépítik a zsákokkal
- Nehezen ápolható sztómával rendelkező sztómaviselőknek ajánljuk
 - Sztóma bőrredőben van
 - Testsúly változás a műtét után
 - A sztóma körül régi műtét hegvonala vagy csontkiemelkedés van
 - Rosszul látó, idős sztómaviselőnek
 - Irrigáló sztómaviselőnek hasmenés esetén

EGYRÉSZES RENDSZEREK

Egyrészkes zsákok

Általános jellemzők:

- Zárt, nyitott és urosztómás változatban is
- Átlátszó és testszínű kivitelben
- Beépített szűrővel
- Testszínű zsákok esetében mikroporózus, puha, lélegző, nem zörgő borítás
- Speciális zsákok gyermekek részére

FELÍRTHATÓSÁG

Szakképesítési követelmény

- sebészet
- urológia
- klinikai onkológia
- sugárterápia
- fizikális medicina és rehabilitáció
- gyermeksebészet
- szülészeti-nőgyógyászat
- gyermeknőgyógyászat

KIHORDÁS FELTÉTELEI

Mennyi eszközt írhat fel az orvos egyszerre?

- A sztómaterápiás eszközök kihordási ideje 3 hónap, ezen időszakra meghatározott mennyiség egy sztómára vonatkozik
- Tápcsatornán kialakult fisztula esetén nyitott sztómazsákból naponta 1 db rendelhető.
- A 3 hónap kihordási időre többféle sztómaterápiás termék is rendelhető, azzal a megkötéssel, hogy a felírt eszközök együttes mennyisége az egyes termékek rendelhető mennyiségei közül az alacsonyabbat nem haladhatja meg.
- Példa: ha az egyik eszközből a 3 hónapra rendelhető mennyiség 150 db, a másikkból 180 db, akkor a kétfajtából összesen 150 db rendelhető

FELÍRTHATÓ MENNYISÉGEK

Eszköz	Méret	A felírható mennyiség 3 hónapra (db)
Egyrészes zárt zsák	normál	180
	gyermek	270
	maxi	150
Kétrészes zárt zsák	normál	150
	gyermek	270
	maxi	150
Egyrészes nyitott zsák	normál	180
	gyermek	270
	maxi	150
Kétrészes nyitott zsák	normál	180
	gyermek	270
	maxi	150
Urosztómás egyrészes zsák	normál	180
	gyermek	270
Urosztómás kétrészes zsák	normál	150
	gyermek	270
Alaplapok	normál	30
	gyermek	45
	maxi	30
	konvex	30

TÁMOGATÁS MÉRTÉKE

- A sztómaterápiás eszközök a termék árától függően 98%-os, illetve (magasabb árú termékeknél) FIX összegű támogatásban részesülnek
- A 98%-os támogatásban részesülő eszközök után a betegek a közfinanszírozás alapját képező ár bruttó összegének 2%-át fizetik térítési díjként, a FIX összegű támogatásban részesülő eszközök esetén a támogatáson felüli különbözetet
- A 98 %-os százalékos támogatással kiszolgálható eszközök *közgyógyellátási* igazolvánnyal rendelkező személyek részére térítésmentesen rendelhetőek

Sztómaterápiás kiegészítő termékek

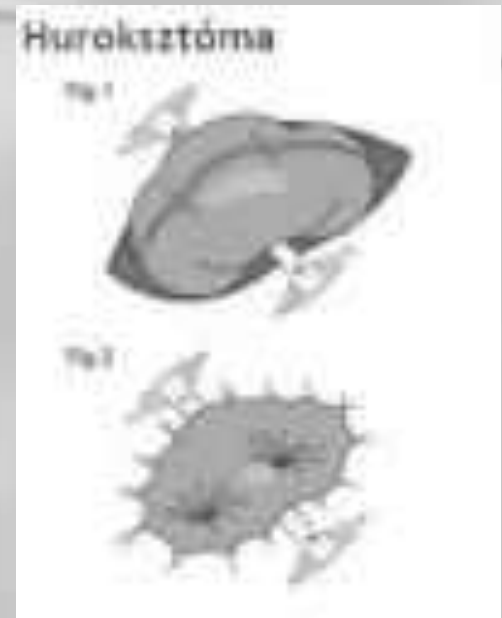
Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Kiemelő híd

Huroksztóma kialakításakor egy proximális és egy distális nyílást is ejtenek az adott bélszakaszon, melyet a kiemelő híd segítségével tartanak a bőrfelszín felett

A kiemelő híd alátámasztást biztosít a kiemelt bélkacsnak annak kitapadásáig

A posztoperatív 10. napon kerül eltávolításra

Műtét utáni ellátás

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Amire a sztómazsákon kívül szükség lehet...

Felmerülő probléma	Tennivaló	Eszköz
Sztómazsák elmozdulása/elrejtése	Rögzítés	Deréköv, öv
Szennyezett sztóma körüli bőrterület, nem megfelelő tapadás	Sztóma körüli bőrterület tisztítása a segédeszköz eltávolítása után, előkészítése az új segédeszköz felhelyezése előtt	Ragasztó/szennyeződés eltávolító kendők, sprayk, Előkészítő kendők, sprayk
Szivárgás	Szivárgás/bőrprobléma megelőzése	Paszták, formálható alaplapok, konvex alaplapok
	Kialakult bőrprobléma kezelése	Hidrokolloid tapadóporok, hidrokolloid kötszerek
Szagok kiáramlása	Szagsemlegesítés, szagmegkötés	Szagsemlegesítő olajok, sprayk, elgélesítő tasakok
Aktív tevékenység (pl. sport)	Sztóma lefedése, diszkréció	Sztómasapka

* TB támogatott termék!

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Rögzítés

Textil deréköv

- A sztómazsák rögzítő deréköveket nappali, valamint éjszakai használatra fejlesztették ki
- Biztonságosan rögzítik a zsákot, és egyben elfedik azt
- Fizikai aktivitásnál extra biztonságot nyújtanak
- Könnyű használat zárt és nyitott zsákok esetében, a derékövek sztóma nyílással és leeresztő nyílással rendelkeznek
- Puha, rugalmas, légáteresztő anyag, érzékeny bőrűeknek is

Deréköv a kétrészes termékekhez

- Minden kétrészes zsáktípushoz használható

Sztóma körüli bőr tisztítása, előkészítése

Bőrproblémák

A sztóma körüli bőr védelmével számos bőrprobléma elkerülhető, pl. ragasztó anyagok, tisztító és allergizáló anyagok, szappanok és a széklet szivárgása által okozott bőrsérülések

- a bőr kipirosodása
- a bőr feldörzsölődése
- fájdalmas, égő, csípő, viszkető érzés
- esetleges fertőzés

Sztóma körüli bőr tisztítása, előkészítése

Szilikonos eltávolító spray és kendő

- A szilikon alapú gyógyászati ragasztó eltávolító sprayben és kendőben található szilikon behatol a bőr és a ragasztó közé és gyengéden leválasztja a segédeszközt
- Minden zsákcsere alkalmával használandóak
- A termékek használata az új segédeszköz felhelyezése előtt várjon néhány másodpercet

Sztóma körüli bőr tisztítása, előkészítése

A szilikonos bőrelőkészítő spray és kendő

- A zsák felhelyezése előtt használandó, megfelelő tapadást biztosít
- Megvédi a sztóma körüli bőrt a testnedvektől (béltartalom), enzimektől, anélkül, hogy ragasztó maradékot hagyna a bőr felületén
- Lélegző réteget hoz létre a bőr és a segédeszköz tapadó felülete között
- Használata során csökken a bőrirritáció, nő a sztómaviselő komfortérzete
- A termékek használata után, az új segéd eszköz felhelyezése előtt várjon néhány másodpercet

Szivárgás / bőrprobléma megelőzése

Paszta

- a hatékony töltőanyag, amely szigetel és védi a bőrt
- a termék szivárgásmentes felhelyezését szolgálja, kiegyenlíti a bőr egyenetlenségeit
- meghosszabbítja a tapadófelület élettartamát

Adhesive paszta

- az alaplapok tapadását és a bőr védelmét segíti hámsiány esetén
- érzékeny bőrűek számára javasolt, alkohol mentes

Formálható alaplap és formálható konvex alaplap

- puha anyaga az ujjak segítségével könnyedén a sztóma köré igazítható, ezáltal biztosítja a szivárgásmentességet
- a konvex változat a besüllyedt sztóma ellátását is lehetővé teszi

Kialakult bőrprobléma (felmaródás) kezelése

Hidrokolloid porok, tapadóporok

- A sztóma körüli felületi hámhiány kezelésére ajánlott
- Olyan betegeknél is használható, akik egyenetlen felszínű, váladékozó akut vagy krónikus sebbel rendelkeznek

Szagtalanítás

Szagsemlegesítő csepp

- Esszenciális természetes olaj alapú, mely hatékonyan semlegesíti a szagokat

Szagsemlegesítő spray

- Esszenciális olaj alapú termék

Használatuk:

- ✓ sztómazsákba
- ✓ levegőbe
- ✓ ruhára

Szagtalanítás

Gélesítő és szagmegkötő tasak

- Szuperabszorbenst tartalmazó tasak a híg széklet vagy vizelet szagának és állagának megkötésére, akár mindennapos használatra
- Használata könnyű, gyors és tiszta
- Az egyesével csomagolt tasak a csomagoló anyag eltávolítása nélkül is a szótómazsákba helyezhető, ahol feloldódik, majd a zsák tartalmát 'elzselésíti'
- A gél állagnak köszönhetően a zsák tartalma könnyebben elegyengethető ill. üríthető, csökkenti a zsákból kiszűrődő zajokat is
- Használata mellett nem fújódik fel a zsák

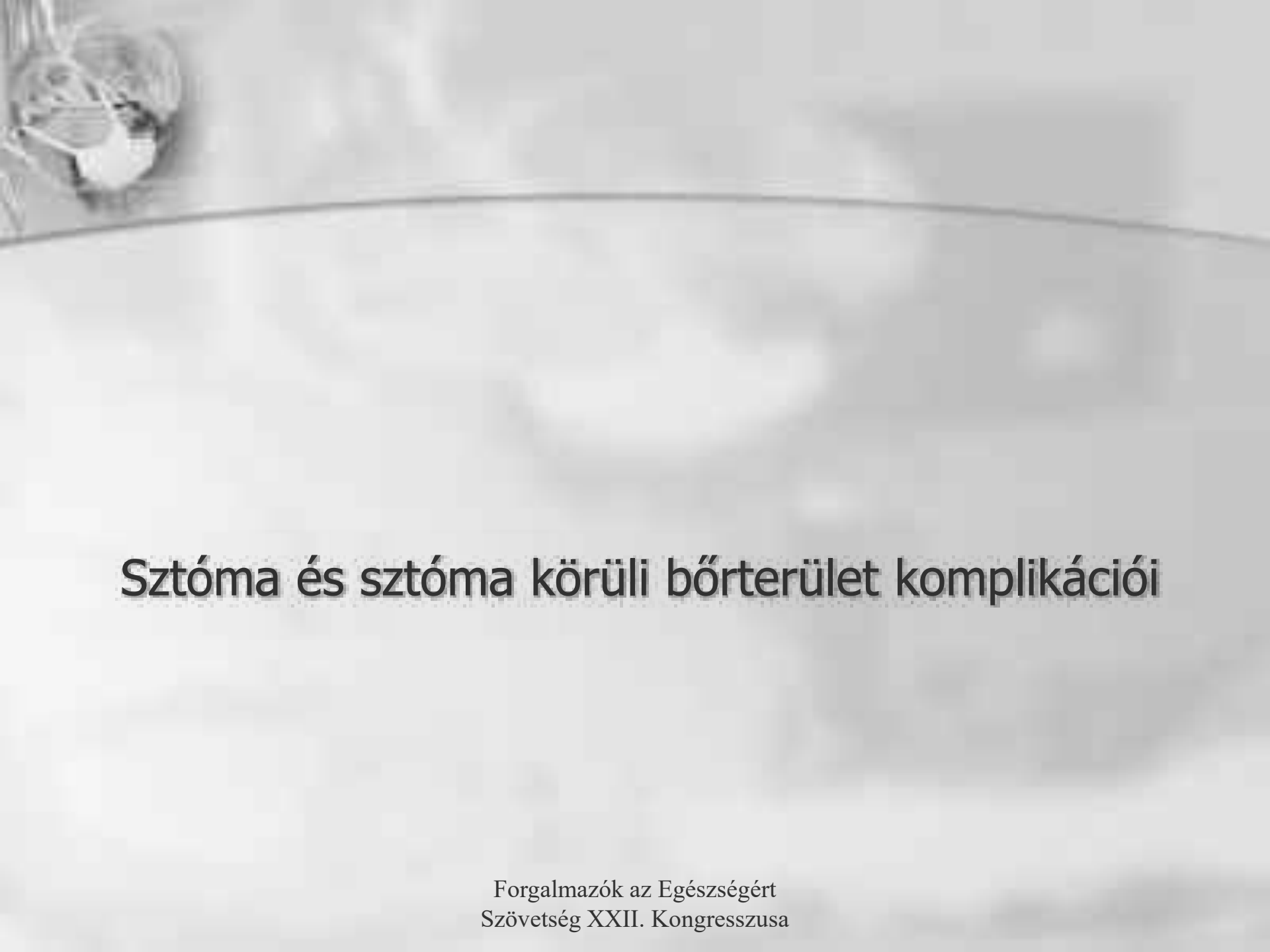

Sztóma fedése, diszkréció

Sztómasapka

- Egyrészes, kivágható, kis méretű tapadó termék
- Úszás, zuhanyzás, fürdő, intim együttlét során javallott

Sztóma és sztóma körüli bőrterület komplikációi

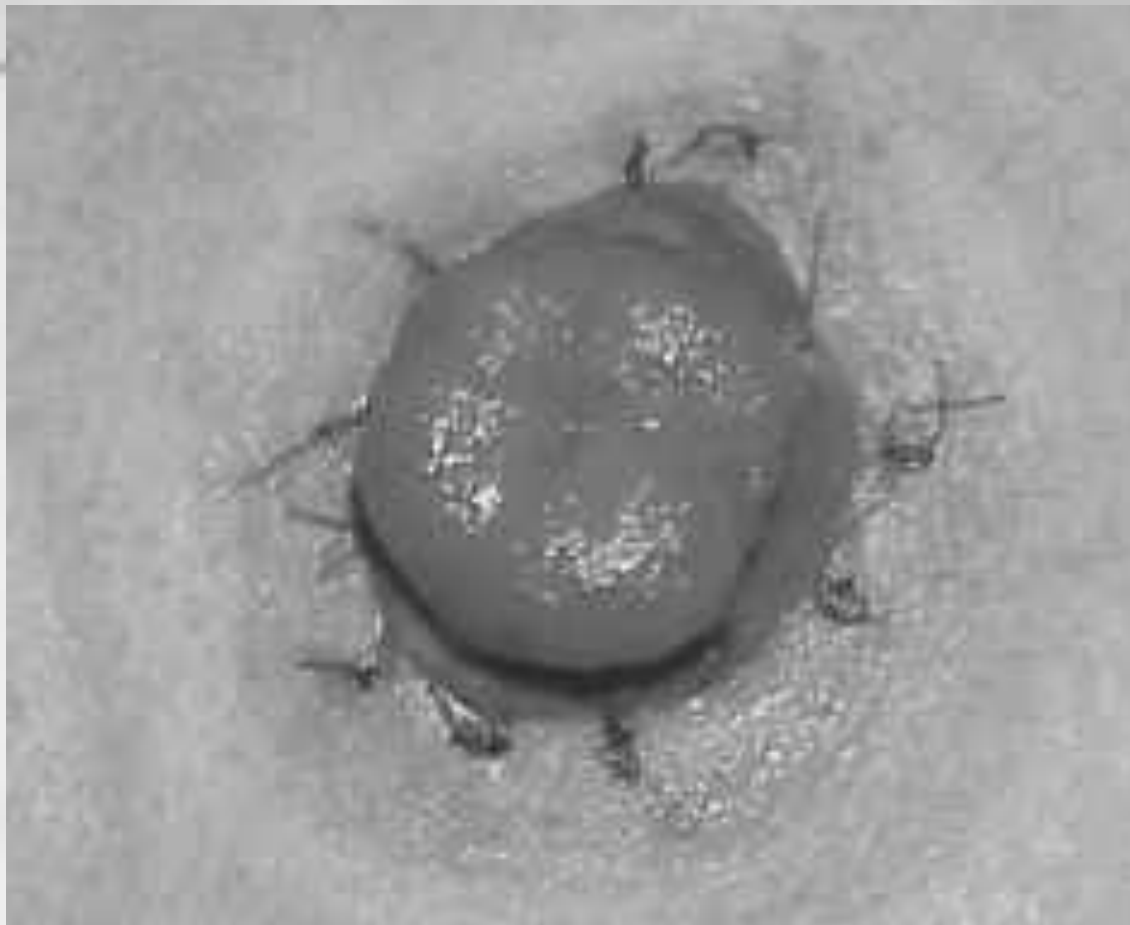
Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Normál sztóma

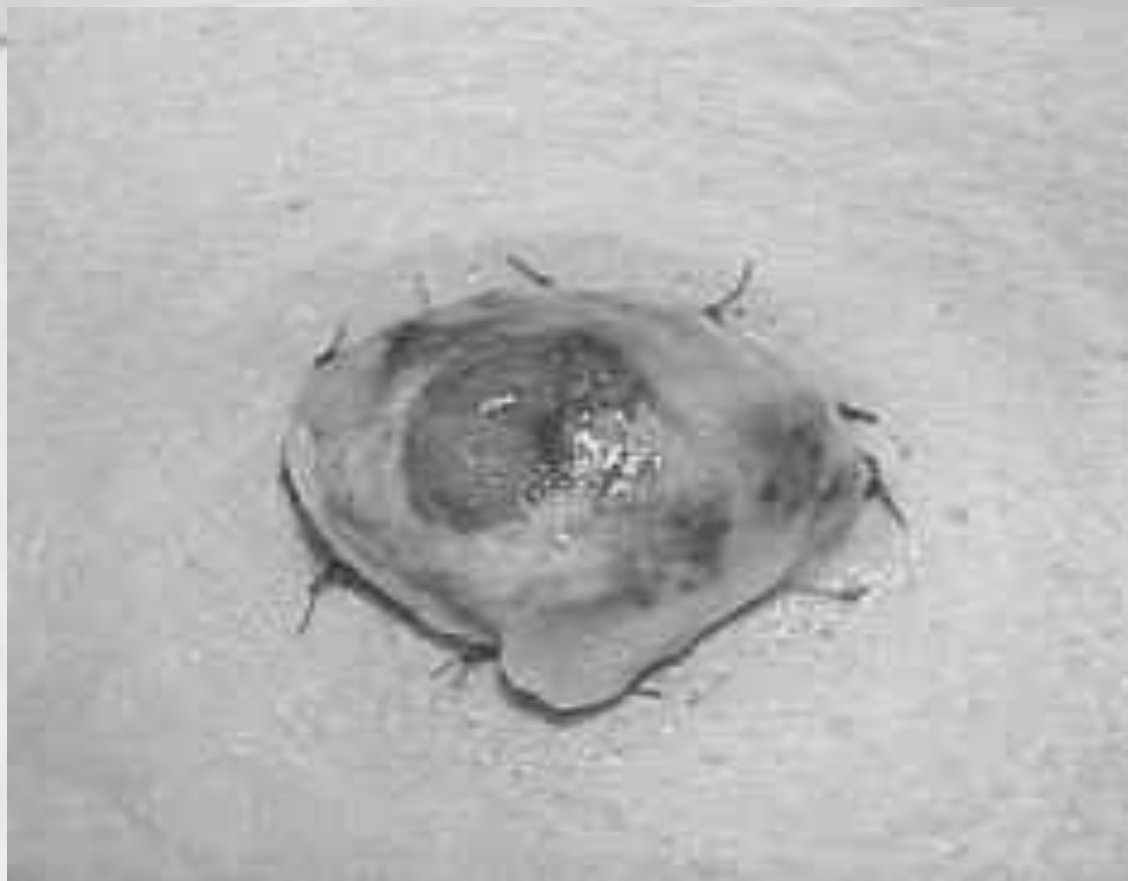
Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Poszt operatív időszak, varratokkal

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bélnyák képződése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma ellátás, helyes méret kiválasztása

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Az alaplap felhelyezése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Az alaplap felhelyezése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Egy részes eszköz felhelyezése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Egy részes eszköz felhelyezése

Egy részes eszköz felhelyezése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Zsák ürítése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Stomahesive Paszta használata

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Stomahesive Paszta használata

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

A segédeszköz cseréje

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

A segédeszköz cseréje

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

A segédeszköz cseréje

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Szövődmények

Bőr irritáció

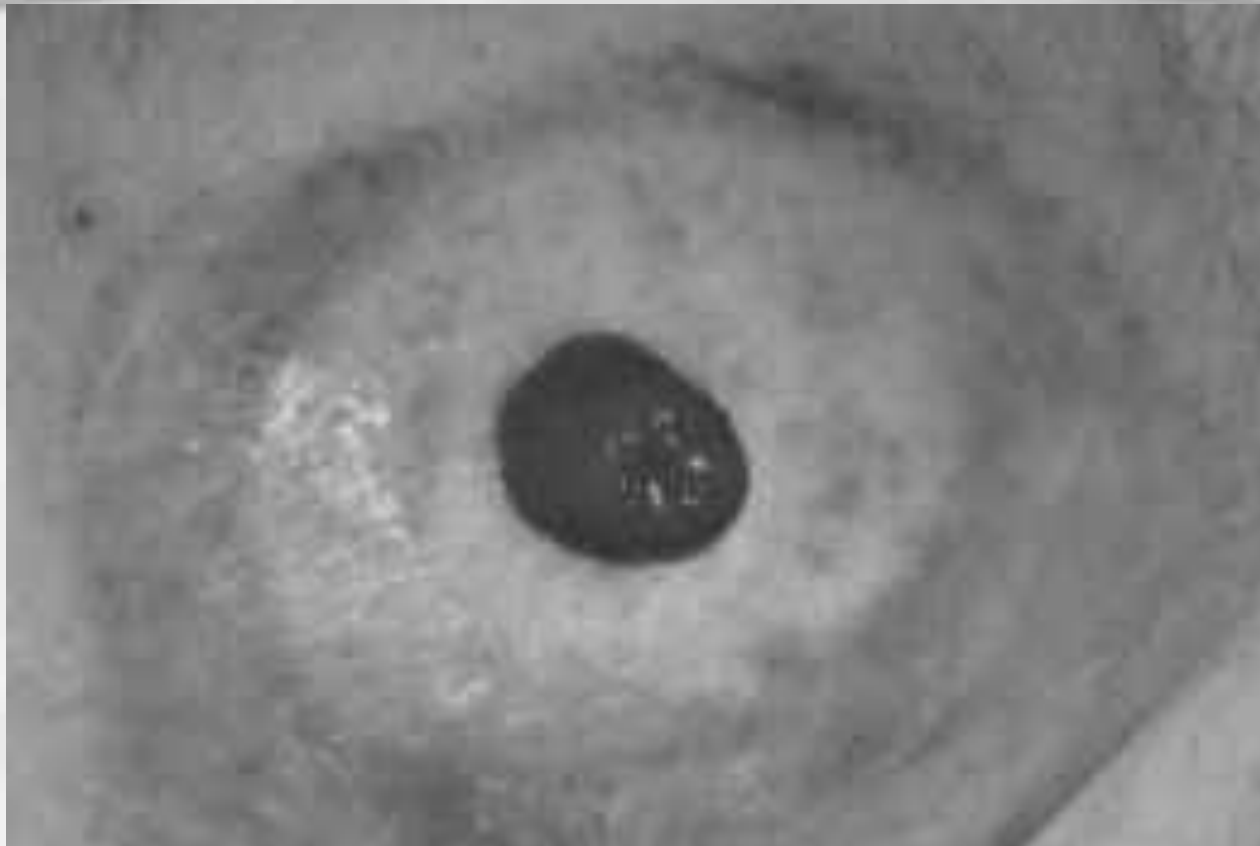
Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bőrirritáció

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bőrirritáció

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bőrirritáció ellátása hidrokolloid kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bőrirritáció ellátása hidrokolloid kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bőrirritáció ellátása Granuflex kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Bőrirritáció ellátása Granuflex kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma körüli bőrirritáció ellátása Granuflex kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma körüli bőrirritáció ellátása hidrokolloid kötszerrel

Sztóma körüli bőrirritáció ellátása hidrokolloid kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma körüli bőrirritáció ellátása hidrokolloid kötszerrel

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Szűkület- stenosis

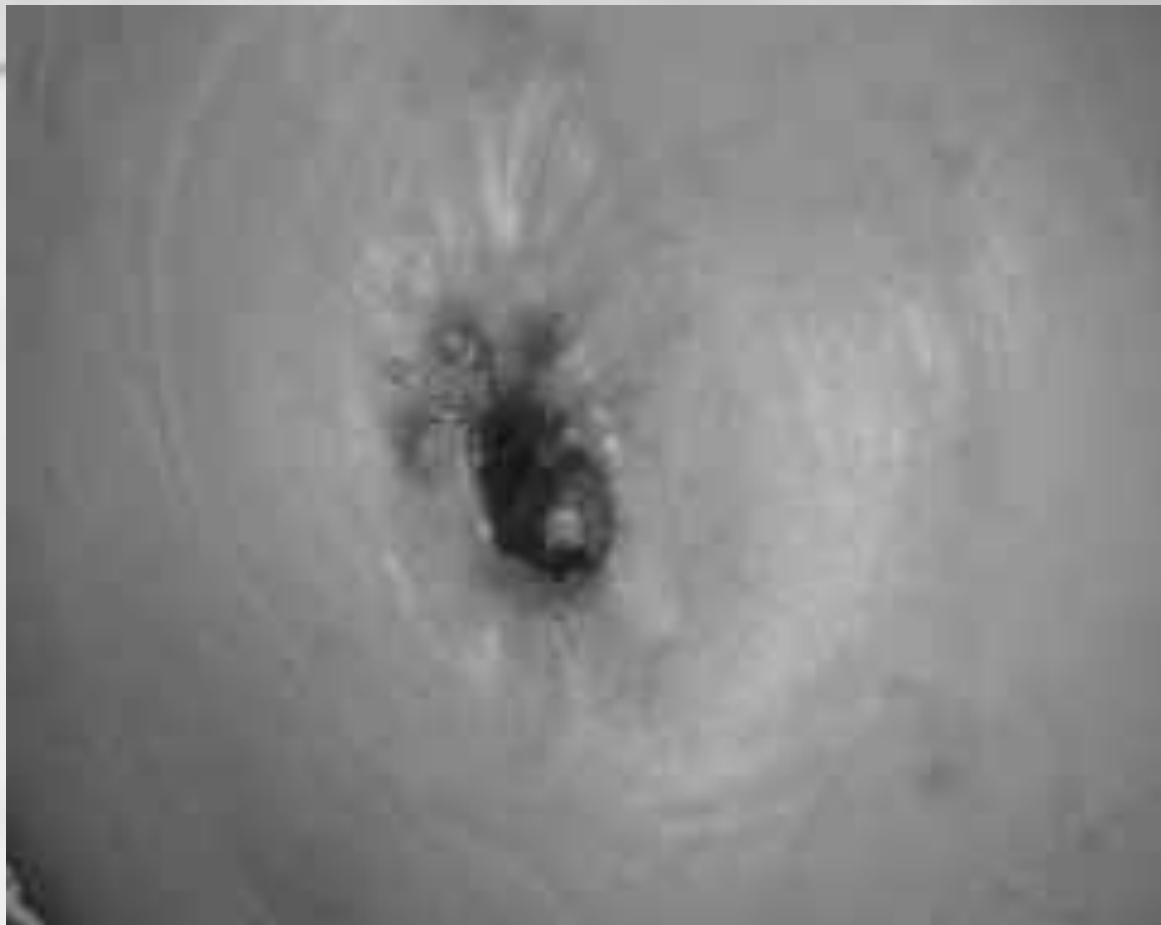
Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Szűkület- stenosis

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma körüli granuloma

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma körüli granuloma ellátása

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Szigma bél előesése

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Sztóma előesése- prolapsus

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa

Köszönöm a figyelmüket!

Forgalmazók az Egészségért
Szövetség XXII. Kongresszusa